Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

5-йил чиқиши. 21 ЯНВАРЬ 1970 й. ЧОРШАНБА № 17 (1083). БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Пойтахтимизнинг бир куни

⊙ Тошкент—жаҳонга

«КОМПРЕССОР» МАРКАСИ БИЛАН

Бугун

ЎТТИЗИНЧИ МАМЛАКАТГА ЗАВОД МАРКАСИ ҚЎЙИЛГАН МАҲСУЛОТЛАР ЖЎНАТИЛДИ. БУ КЎЧМА - КОМПРЕССОР СТАНЦИЯСИДАН БИР ПАРТИЯСИ БОЛГАРИЯ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИГА ЮБОРИЛДИ.

Завод юбилей йилида чет эл мамлакатларига халқ хўжалиги учун жуда зарур бўлган кўчма-компрессор станциялардан 150 дона жўнатишни мўлжалламоқда.

Корхона ижодкорлари шу кунларда чет эллик буюртмачилар учун «ПР-2.5» ва «ПР-6» маркали янги ратацион - компрессор станциялари намунасини яратмоқдалар. Бу маҳсулотлар ҳам ишлаб чиқаришга шу йил жорий қилиниб, буюртмачиларга жўнатилади.

«Таштекстильмаш» заводининг II механика цехида темирчи Олим Самиев йигирма йилдан бери ишлайди. У шу кунларда ленинча меҳнат вахтасида ишлаб, кундалик топшириқларини ошириб адо этяпти.

С. Безносов фотоси.

КПСС Марказий Комитети Тезислари — оммага

МЕҲНАТКАШЛАР ҲУЗУРИДА

Яқинда бир группа шаҳар олимлари республика областларига қилган сафардан қайтиб келдилар. Улар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети йўлланмаси билан республика меҳнаткашлари ўртасида Владимир Ильич Лениннинг юз йиллигига КПСС Марказий Комитети Тезислари юзасидан тушунтириш ишлари олиб бордилар. Пропагандистлар, сиёсий ахборотчилар билан Тезисларни пропаганда қилишга бағишланган семинарлар ўтказдилар. Саноат корхоналарида, колхоз ва совхозларда лекция ва суҳбатлар билан чиқдилар.

Биргина Қорақалпоғистон АССРга бу тарихий ҳужжатни пропаганда қилиш учун 9 киши борган эди. Улар орасида тўқимачилик ва енгил саноат институтининг доценти, фалсафа фанлари кандидати И. Жумабоев, қишлоқ хўжалиги институтининг доценти Ҳ. Азимов, ТошДУ доценти Ю. Сатторов, республика «Билим» жамияти правлениеси раисининг ўринбосари Л. Трайнис ва бошқалар бор эди. Ўн кунлик сафар вақтида олимлар автоном Республиканинг марказий Нукусда, Қўнғирот, Амударё, Беруний, Тўрткўл районларидаги колхоз ва совхозларнинг меҳнаткашлари ўртасида Тезисларга бағишлаб 80 га яқин лекция ўқидилар.

ЗАЛДА ўтирганларнинг диққат-эътибори ойнадек тиниқ яхмалакка қаратилган. Чайковскийнинг «Оққуш кўли» балетидан музика янграмоқда. Раққоса пайдо бўлади. У ўзининг енгил ва нафис ҳаракатлари билан муҳаббат достони саҳифаларини варақлайди. Музика оҳанглари кучайиб боради. Рақс ҳам авжга чиқади. Ниҳоят қарсаклар чалинади...

Бундай манзара бир неча йил илгари Санъат саройининг саҳнасида москвалик муз балети усталарининг гастролларида намойиш қилинган эди.

Мана, эндиликда ана шундай балетни Тошкентда томоша қилиш мумкин...

Университет кўчаси бўйлаб Студентлар шаҳарчасига борар эканмиз, куни-кеча ҳавозалари йиғиштириб олинган улкан янги бинонинг салобати ўзига маҳлиё этади.

ЯХМАЛАК САРОЙИ

Республикамизда биринчи марта қурилган яхмалак саройи ўз томошабинларини кутмоқда. Янги бинода барча жиҳозлаш ишлари тугалланди. Эндиликда уни ораста қилиш, техника воситаларини сўнгги бор синовдан ўтказиш ишлари боряпти.

Улкан залга кирамиз. Эни 84, узунлиги 113 метрлик яхлит ажойиб томоша майдони. Бинога яширинган махсус аппарат ана шу саҳнга қисқа муддатда совуқ юбориб муз билан қоплайди. Яхмалакнинг узунлиги 61, эни 30 метрдир. Шу яхмалакда конькида рақс томошалари, фигурали учиш мусобақалари намойиш қилинади.

Баландлиги 15 метр бўлган бу асосий залда 4535 кишилик ўрин бор. Конькида учиш томошалари бўлмаганда спортнинг волейбол, баскетбол, қўл тўпи ўйинлари мусобақаларини ўтказиш мумкин. Бундан ташқари ёшларнинг йиғинлари, байрам концертлари ҳам намойиш қилинади. Концерт пайтида ўринларни 7 мингтагача кенгайтириш мумкин.

Яхмалак саройи лойиҳасини тузган «Ташгипрогор» институти инженерлари кўпгина қулайлик яратишга эътибор беришган. Қурилиш ишларини Қозоғистон темир йўл қурилиши бошқармасининг 194-қурилиш поезди бинокорлари олиб боришди.

Янги йилда шаҳримиз маданият ва санъат даргоҳлари қаторига яна бир сарой қўшилади.

● Шаҳримиз довруғи

Халқаро кўргазмага

Япониянинг Осака шаҳрида намойиш қилинадиган халқаро кўргазмага жаҳоннинг турли бурчакларидан экспонатлар юборилмоқда. «ЭКСПО-70» кўргазмасига Совет Иттифоқидан ҳам кўпгина экспонатлар тақдим этилди. СССР павильонида намойиш қилинадиган турли-туман буюмлар орасида серқуёш республикамизда тайёрланган экспонатлар учун ҳам жой ажратилди. Экспонатлар тематика бўйича намойиш қилинади.

Бугун

кўргазманинг «Инсон ва шаҳар» бўлимига шаҳримиз Тошкент жамолини акс эттирувчи катта макет юборилди. Унда шаҳримизда юз берган табиий офат — зилзиладан сўнг пойтахтимизда содир бўлган ўзгаришлар кўрсатилади.

Тошкентни қайта тиклашда фаол қатнашган қалби олов йигит-қизлар меҳнатини акс эттирувчи ҳужжатли фильм ҳам намойиш қилинади.

БУТУНИТТИФОҚ АҲОЛИНИ РЎЙХАТГА ОЛИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

СУРАТДА: Куйбишев район 1-сон аҳолини рўйхатга олиш бўлими бошлиғи Т. Зиямуҳамедов билан ҳисобчи Н. Чернова ўртоқлар.

ҲИСОБЧИЛАР ҒАЙРАТИ

Ҳали қуёш дийдор кўрсатмасданоқ, кўча эшик устма-уст тиқиллаб қолди. Ҳафиза хола ким экан деган хаёл билан дарвозага яқинлашиб, уни қия очди. Шу пайт хола рўпарасида ийманибгина бир йигит турарди.

— Келинг, келинг укажон, — хола йигитни мамнуният билан кутиб олди.

— Безовта қилганимиз учун узр, аҳоли рўйхати бўйича юргандим, — деди йигит.

— Жуда яхши қилибсиз, оиламиз аъзоларининг ҳаммаси жамбул-жам эди, — деди-да, — Ҳафиза хола йигитни уйга таклиф қилди.

Орадан кўп вақт ўтмай ҳисобчи Рашиджон Сулаймонов оиланинг 10 аъзосидан зарур маълумотларни тайёр варақаларга ёзиб чиқди. Ҳисобчи яна бир бор узр сўраб, қўшни хонадонга томон йўл олди...

Шаҳримизнинг Куйбишев районидаги аҳолини рўйхатга олиш бўйича ташкил этилган 5-бўлимга қарашли 8-участканинг ҳаммасида ҳам ишлар қизғин бормоқда. Пухта ҳозирлик ва уюшқоқлик билан аҳоли рўйхатини олиш ишларини бошлаб юборган. Ишчан ҳисобчилар Р. Сулаймонов, З. Нодиров, М. Сулаймонов, Н. Александроваларда бир лаҳза бўлса тиним йўқ. Улар ҳар куни нормадаги 90-100 ўрнига 180-200гача кишилар рўйхатини олиб чиқмоқдалар.

Трикотаж буюмлари фирмаси коллективи В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига социалистик мусобақани янада қизитиб юборди.

СУРАТДА: шу корхонанинг меҳнатсевар тиқувчиларидан бири — Зулфия Исмоиловани кўриб турибсиз. З. Исмоилова ленинча меҳнат вахтасида ишлаб, кундалик топшириқларини 120—130 процент адо этяпти.

⊙ *Ўзбек қизи овози*

ОЛИМАЛАР САФАРИ

Бугун

СССР «БИЛИМ» ЖАМИЯТИНИНГ ЙЎЛЛАНМАСИ БИЛАН ОЛИМАЛАР ГРУППАСИ КИПРГА ЖЎНАБ КЕТДИ. СОВЕТ ИТТИФОҚИ ОЛИМЛАРИ ГРУППАСИДА КИПРГА БОРАЁТГАН ЎЗБЕК ОЛИМАЛАРИ БУ МАМЛАКАТНИНГ ҲАЁТИ БИЛАН ТАНИШАДИЛАР.

Ўзбек олималари орасида ўлка медицина илмий-тадқиқот институтининг бўлим мудири, медицина фанлари доктори Н. Деҳқонхўжаева, Нукусдаги Тил ва адабиёт институтнинг илмий котиби, филология фанлари кандидати М. Наврўзовалар бор.

◆ Боғ район чиройи

«МАРКАЗ-2» ПАРКИ

Сергели йўлдош шаҳарчаси юбилей йилида янада кўркамлашади. Янги кварталлар пайдо бўлиб, кўчалар, хиёбонлар жамолини кўз-кўз қилади. Ҳа, бу кенжа районнинг келажаги порлоқ.

«Марказ-2» паркида уч минг туп дарахт экиб бўлинди. Бу парк район ижроия комитети қарори билан шаҳарчанинг марказида барпо қилиняпти. Ўн гектар майдонни эгаллайдиган оромгоҳни район жамоатчилиги шанба ва якшанба кунларида ҳашар йўли билан бунёд қилмоқдалар.

Янги корхона

Волгоград кўчасида икки қаватли бежирим бино қад кўтарди.

Бу «Гастроном» бошқармасининг ишлаб чиқариш корхонасидир.

Бугун

янги корхонада сўнгги жиҳозлаш, техника воситаларини ўрнатиш ишлари бошланди.

Корхона кунига шаҳар гастрономларига кўплаб тортлар, пирожний, конфет, пряник, миллий қандолатлар етказиб беради.

Бу корхона Москва ва Рига заводларида тайёрланган печлар, қозонлар, автоматик дастгоҳлар билан жиҳозланмоқда. У тўла механизациялашган бўлади.

ФОЙДАЛИ СЕМИНАР

Кеча

область ва шаҳар партия комитетининг сиёсий маориф уйида бир кунлик область ва шаҳар комсомол сиёсий маориф пропагандистларининг семинари бўлиб ўтди.

Семинарда «Район ва шаҳар пропагандистлари семинарларининг мазмуни ва методикаси», «Пропаганда ишларида методик ва бадиий адабиётлардан фойдаланиш» ва КПСС Марказий Комитетининг В. И. Ленин юз йиллигига Тезисларини комсомол сиёсий ўқувида ўрганишни ташкил қилиш методикаси» каби лекциялар ўқилди.

Қизиқарли семинар 150 пропагандистга жуда манзур бўлди.

Маиший хизмат комбинати

Шу ойда Турккўрғон кўчасида аҳолига маиший хизмат кўрсатиш комбинати эшиклари очилади.

Бир неча бўлимдан иборат бу корхона биноси икки қаватлидир. 159-қурилиш тресті коллективи аҳолига ана шундай яхши совға ҳозирлади.

Саёҳат—роҳат

Янги маршрутлар

Тошкент саёҳатлар ва экскурсия бюроси меҳнаткашларнинг талаб ва истакларини эътиборга олиб, жуда кўп янги маршрутларни ташкил қилмоқда.

— Яқинда ажойиб маршрут тузиб чиқилди,— дейди бюро директори А. М. ТРЕСКОВА —Тошкент, Самарқанд, Бухоро шаҳарларига саёҳат маршрути тасдиқланди. Бу қадимий шаҳарлар билан танишиш истагини билдирган кишилар тарихий обидалар ва кўҳна ёдгорликларни кўриш шарафига муяссар бўладилар.

Бу маршрут келгуси ҳафтадан ишга тушади. Ҳар куни юзлаб ҳамшаҳарларимиз саёҳатга таклиф қилинади.

«Ёшлик» деб аталган поезд ҳам катта сафарга тайёрланмоқда. Туристлар Болтиқ бўйи республикаларидаги тарихий жойлар билан танишадилар.

Тошкент тўқимачилик машинасозлиги конструкторлик бюросининг лойиҳалаш бўлимида янги тўқимачилик машиналари ихтиро қилинади.

СУРАТДА: инженер конструктор У. Аҳроров, бўлим бошлиғи Л. М. Журовский етакчи конструктор И. А. Вишняк ва группа раҳбари Г. В. Колбасин янги ихтиронинг қизғин муҳокама қилишяпти.

С. Безносов фотоси.

Планетамиз янгиликлари

ВАШИНГТОН. Аэронавтика ва космик фазони тадқиқ этиш миллий бошқармаси (НАСА) маблағларни тежаш мақсадларида «АҚШ космик программасининг айрим бандларини қайта кўриб чиқишга» мажбур бўлганлигини эълон қилди. Матбуот конференциясида шу бошқарма директори Томас Пейн «1971 йилда НАСА ўз мақсадларига эришиш суръатларини бир мунча пасайтирсада, керакли йўналишда олға силжиб бораверади» деди.

Т. Пейн бундан буён НАСА «Апполлон» программаси бўйича ойга учириладиган космик кемалар ўртасида олти ойлик муҳлат ўтказилишини айтди.

Сўнгра у, НАСА «Викинг — Марс» деб аталган учувчи бошқармайдиган космик кема парвоз қилдирилиши 1973 йилдан 1975 йилга қолдирилганлигини маълум қилди.

Космик программани бажариш билан банд бўлган корхоналардаги ишчилар ва мутахассисларнинг умумий сони 50 минг кишига қадар қисқартирилади. Кеймбрижидаги (Массачусец штати) тадқиқот электрон маркази эса ёпилади.

«Нью-Йорк таймс» газетаси космик тадқиқотлар бюджетининг қисқартирилишига инфляциянинг зўрайишини, Вьетнам уруши ва «мудофаа тайёргарликларига» кетаётган харажатларни сабаб қилиб кўрсатди.

Ёнгги газеталарда

◆ 19 январь куни Москвада «Ҳозирги даврда ленинизм ролининг ошиши ва антикоммунизмни танқид қилиш» деган мавзуда Халқаро назарий конференция очилди.

◆ Москвада Совет Иттифоқи билан Монголия Халқ Республикаси ўртасида 1970 йилги товар обороти тўғрисидаги музокаралар кардошларча дўстлик ва самимий вазиятда ўтди.

◆ Москвада Совет дўстлик жамиятлари Союзи, Совет-Чехословакия дўстлиги ўртасида 1970 йилги ҳамкорлик плани имзоланди.

◆ Совет адабиётини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун ва самарали жамоат фаолияти учун ёзувчи Михаил Васильевич Исаковскийга СССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди, унга Ленин ордени билан «Ўроқ ва болға» олтин медали топширилади.

Ленинград кўчасида янги маъмурий бино қад кўтаряпти. Уни «Висотстрой»га қарашли 11-трестнинг 69-қурилиш бошқармаси бинокорлари бунёд этишяпти.

СУРАТДА: қурилиш техникумини битириб, шу қурилишда ишлаётган А. Подлесная ва прораб Р. Умаровлар.

И. Шониёгомов фотоси.

◆ Китоб — билим манбаи

СОВҒА КИТОБЛАРИ

Улуғ доҳиймиз В. И. Ленин номи билан аталган Давлат университети асосий кутубхонаси ҳам ўзининг бебаҳо хазинасига эга.

Кутубхона фонди янги адабиётлар билан бойиб бормоқда. Ўтган йили чет эллардан олинган китоб ва журналлар 1700 нусхани ташкил этди.

Бу адабиётларнинг аксарияти чет эллардаги кутубхона ва музейларнинг университетга қилган совғасидир. Британия музейи кутубхонаси, Калифорния университети ва бошқа маданият ва фан ўчоқлари ходимлари ўз ҳамкасбларини чет эл адабиётлари билан хурсанд қилдилар.

Университет кутубхонаси 30 мамлакатдаги кутубхоналар билан алоқа боғлаган. Бу маърифат ўчоқлари билан адабиётлар айрибош қилинади, турли илмий асарлар юборилади.

Бастакорлар билан учрашув

Кеча

Ленин районидаги «Юность» маданият уйида бир группа композиторлар меҳмон бўлдилар.

«В. И. Ленин образи музикада» деган темадаги суҳбатли кечада музикашунос С. Варелас ўзбек композиторларининг доҳий ғояларига бағишланган асарлари ҳақида гапирди.

Кечада композиторлардан Б. Гиенко, Г. Мушель, Х. Изомов, А. Берлин ва бошқалар қатнашдилар. Улар йиғилганларга ўз ижодий режалари ҳақида сўзлаб беришди.

Аҳолига қулайлик

Ширин таомлар

Ўзбекистон ССР Кўрлар жамиятига қарашли 200 ўринли ошхона ишга туширилди. Чилонзор массивининг 9 «Г» кварталида қад кўтарган бу ошхона барча қулайликка эга.

Шунингдек, Чилонзор район ошхоналар тресті коллективи меҳнаткашларнинг беш кун ишлаб, икки кун дам олишига ҳам қулайлик яратди. Чилонзор массивининг 13 кварталидаги «Киевлянка» ва 26 кварталидаги «Москва» қаҳвахоналари оқшомги ошхонага айлантирилди.

Мунис кўчасида магазин

Илгари Мунис кўчасининг аҳолиси озиқ-овқат маҳсулотлари учун қўшни даҳаларга бориб юрар эди. Янги йилнинг биринчи ҳафтасида ана шу кўчада озиқ-овқат магазини ишга тушди.

Мунис кўчасининг Почта бекатида янги очилган озиқ-овқат магазинида гўшт-сут, нон, турли ширинликлар сотилади.

4-Қуйлиқ маҳалласининг аҳолиси янги магазин очилишидан мамнун.

Ленин мангу яшайди

В. В. КУЙБИШЕВ.

Ленин тўғрисида

Ленин мамлакатимизда социализм ғалаба қилиши учун забардаст иш қилди. У социализмнинг янгидан-янги куртакларини топиш учун мамлакат халқ хўжалиги ҳаётидаги барча ҳодисаларни нақадар синчиклаб текширар эди! У уруш вайрон қилган халқ хўжалигининг ҳамма участкаларида барча тармоқларни бирин-кетин тиклашга бутун забардаст кучини сарфлади. Владимир Ильичнинг ғалла тўғрисида, умуман ғалла тўғрисидагина, ғалла тайёрлаш плани тўғрисидагина эмас, балки озиқ-овқат танқислигидан қийналаётган марказларга юборилувчи ғалланинг маршрути тўғрисида, ҳар бир вагон ғалла тўғрисида нечоғлик ғамхўрлик қилганлигини ким билмайди? Товар оборотининг ривожини, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги савдо алоқаларида юз бераётган барча процессларни ким Ильичдек зўр диққат-эътибор билан кузатиб турган эди?. Мамлакатимизда дастлабки 20 миллион олтин сўм жамғарилганида, ким Ильичдек хурсанд бўлган эди? Бўлажак оғир индустрия пойдеворига дастлабки ғиштлар қўйилганида ким ундай хурсанд бўлган эди! У оғир индустрияни мамлакатимизда социализм қуришнинг энг биринчи шарти деб ҳисобларди. Меҳнатга социалистик муносабатда бўлишнинг дастлабки куртакларига ким Владимир Ильичдек эътибор билан қараган эди? Унинг шанбаликлар ўтказиш ғоясини, меҳнатга социалистик муносабатда бўлиш ғоясини нақадар қадрлаганлиги эсингизда бўлса керак. Сиз Владимир Ильичнинг совет пролетар давлатидаги меҳнат унумдорлиги тўғрисида кўп ва қайта-қайталаб гапирганлигини биласиз; у меҳнат унумдорлигини мамлакатимизда социализм қуришнинг энг муҳим шарти қилиб қўйган эди. Барча техника янгиликларини, техника даражасини кўтариш мумкин бўлган ҳамма нарсани ҳеч ким Владимир Ильичдек кузатиб борган эмас. У маданият соҳасидаги барча янгиликларни нақадар эътибор ва зийраклик билан кузатиб борар эди? У, иш билан жуда банд бўлишига қарамай, ўқитувчиларнинг йиғилишларига, маориф ходимларининг конференцияларига ва ҳоказоларга боришга ҳам улгурар эди. Социализм йўлига кирган мамлакатнинг социализмга муносиб умумий халқ хўжалик планига эга бўлиши тўғрисида ким Владимир Ильичдек ғамхўрлик қилган дейсиз?

Владимир Ильич Октябрь революциясидан кейин кўп яшамади. Унинг ана шу қисқа вақт ичида қилган ишларини ёритиб турган асосий ғоя, албатта, мамлакатимизда социализм қуриш ғояси эди. У социализм элементларини кундалик ҳаётимизга тобора кўпроқ сингдириб боришга ҳаракат қилди.

Яқинда Ғазалкент шаҳрида В. И. Лениннинг ҳайкали ўрнатилади. Бу ҳайкал лойиҳасини архитектор А. Ануфриев билан ҳамкорликда ҳайкалтарош П. Иванов яратган.

Л. ГЛАУБЕРЗОН фотоси.

Жаҳон тилларида

Дунё халқлари ўртасида буюк доҳий В. И. Ленин асарларини ўқишга, ўрганишга қизиқиш тобора ортиб бормоқда. Шунинг учун ҳам бу гениал асарлар турли тилларга таржима қилиниб, босиб чиқарилмоқда.

Ҳозирги вақтда жаҳондаги таржима асарлари орасида В. И. Лениннинг асарлари биринчи ўринни эгаллайди.

Бундан беш-олти йил муқаддам Япония нашриёти «Оцукисётен» В. И. Ленин асарлари тўла тўпламини 135 минг нусхада босиб чиқарган эди. Ҳозир унинг тиражи 1 037 500 нусхага етди. Бу мамлакатда Ленин асарларига қизиқиш тобора ортиб бормоқда.

Лотин Америкасида В. И. Ленин асарларини, асосан, Аргентина нашриёти «Каргато» чиқаради. В. И. Лениннинг Совет Иттифоқида чиқарилган тўртинчи нашри бўйича бу ерда қирқ уч томда доҳий асарларининг тўла тўплами босиб чиқарилган эди. Яқинда у яна иккита том билан тўлдирилди.

Франция, Англия, Голландия, Данияда В. И. Ленин асарларининг юбилей нашри босиб чиқарилмоқда.

Ленин тематикасига бағишланган энг кўп китоблар социалистик мамлакатларда босиб чиқарилмоқда. Улар Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Чехословакия, Болгария, Польша, Югославия, Руминияда кўплаб нусхада чоп этилади.

Жонажон мамлакатимизнинг ўзида эса доҳий юбилейига атаб мингга яқин номда китоб, брошюра, альбомлар нашр қилиняпти. Улардан кўплари ҳорижий тилларга таржима этилмоқда.

Зоҳида БУРНАШЕВА

УНУТИЛМАС КУН

Умримнинг ўтган сўқмоқларида унутилмас бир кун дилимда сўнмас хотира бўлиб сақланади. 1920 йил эди. Мен Туркистонда партия Марказий Комитетининг хотин-қизлар бўлимида ишлар эдим. Шунда Коминтернинг II Конгрессига меҳмон сифатида қатнашиш бахти менга кулиб боқди.

18 июлда Конгресс делегатлари билан меҳмонлар иккита поездда Москвадан Петроградга жўнади.

19 июлда Конгресснинг биринчи тантанали йиғилишига тўпландик. Олқиш овозлари гулдурос қарсаклар остида президиумга оддийгина кийимда, очиқ юз билан жилмайиб Ильич кириб келди. Турли тилларда янграган «Яшасин, Ленин», «Яшасин халқаро ишчиларнинг етакчиси!», «Яшасин бизнинг Ильич!» деган садолар, қарсаклар тўлқинини тўхтатишга йиғилиш раиси ожизлик қилиб қолди.

Мана, Ильич минбарда. Яна олқишлар, яна қарсаклар ...

Ленин «Халқаро аҳвол ва Коммунистик интернационалнинг вазифалари» тўғрисидаги докладни бошлайди.

Унинг ички ишонч билан суғорилган мазмундор ва кишини ҳайратда қолдирадиган даражада далилли нутқи бутун зал бўйлаб янгради, бизни электр кучидек ўзига жалб этди. Айтиб ва тушунтириб бўлмайдиган аллақандай буюк ва қудратли ҳис чулғаб олди. Докладдаги сўзлар қатъий революцион йўналишнинг кучи менга зўр қувват бағишлади.

Эшитаман, Ильични эшитаман ... Унинг ҳар бир сўзини эслаб қолгим, абадий хотирамда сақлаб қолгим келди.

Қандай ажойиб зўр куч ва ҳайратда қоладиган мантиқ бор унинг нутқида!...

В. И. Ленин тўғрисида хотира ёзиш ва уни тасвирлаш осон иш эмас. Фақат шуни баён қилгим келади, ўша кун умримнинг энг қувончли ва унутилмас куни бўлиб қолди. Ильич образи менга ҳар доим ҳаёт кучи, энг азиз эсдалик.

ОЛИМЛАР ҲИММАТИ

Ўзбекистон Фанлар Академияси тарих ва археология институтининг бир группа олимлари яқинда Тошкент области ҳамда Ўзбекистоннинг бошқа область ва районларига жўнаб кетишди. Улар республикамизнинг колхоз-совхоз, завод-фабрика ҳамда турли муассаса ва маҳаллаларида бўлишиб, КПСС Марказий Комитетининг доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан эълон қилган Тезисларини меҳнаткашларга тушунтирадилар. Улар орасида тарих фанлари кандидатлари Э. Ҳожиев, Ҳ. Тошев, С. Раҳимов ва бир нечта ёш олимлар бор.

Ўз сафига 65 олимни бирлаштирган ушбу институт «Билим» жамиятининг меҳнаткашлар ўртасида олиб бораётган бундай ташвиқот-тарғибот ишлари ибратлидир. Ўтган йилнинг ўзидагина ана шу жамиятнинг ташаббуси билан республикамизнинг турли районларига олимларнинг 20 мартадан кўпроқ коллектив чиқишлари уюштирилди.

1969 йили институт олимлари омма ўртасида 800дан зиёд лекция ва суҳбатлар ўтказдилар. Бу лекция ва суҳбатлардан 300 дан ортиғи Ленин тематикасига бағишланди. Бу муҳим сиёсий ишда тарих фанлари докторлари Р. Х. Аминова, Я. Ғуломов, Ҳ. Ш. Иноятов, Ғ. Рашидов, Б. В. Лунин, Х. З. Зияев, тарих фанлари кандидатлари Р. Нуриллин, Қ. Мўминов, К. Оқилов, М. Ғуломова, Т. Қаюмова, Т. Қодирова ва бошқа олимлар фаол қатнашишди.

Шу кунларда ҳам институт олимлари шаҳримиздаги турли корхона ва маҳаллаларда, ўқув юртларида бўлишиб, КПСС Марказий Комитетининг В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан эълон қилган Тезислари ҳамда В. И. Лениннинг ҳаёти ва фаолияти ҳақида лекция ва суҳбатлар ўтказишни давом эттиришмоқда.

Ф. ҒОЙИБОВ.

Волга бўйида

Она Волга,
Эй, азим дарё,
Тиним билмай қаён шошасан?
Қалбим каби тўлиб-тошасан,
Карвонингдан кечикдингми ё?
Ҳар заррангда ўйнар зарҳал нур
Қатранг узра акс этар қуёш.
Тўлқинингга бўлиб оҳангдош
Юрагимда қўшиқ жонланур.
Бир қўшиққи, шарқликларга хос
Меҳринг билан қалбдан битилган,
Ғоянг билан ўсиб етилган,
Ҳар сатрида сўнмас эҳтирос.
Бўйра янглиғ тек турмайсан ҳеч.
Жон бахш этиб чўлга оқасан,
Водийларга чечак тақасан,
Бенаф сапчиб, қутурмайсан ҳеч.
Кафтинг узра кема чайқалар,
Нур чақнайди юрган йўлингда,
Қут, барака ўнгу сўлингда
Ҳар томчингдан ўчмас из қолар.
Юз йил аввал соҳилинг бўйлаб,
Хаёл суриб оҳиста юрган
Тўлқинингга тикилиб турган
Энг улуғ зот бахтини ўйлаб
Шунинг учун азамат Волга,
Бир асрлик муқаддас сувсан,
Келин каби гўзал, сулувсан,
Мафтунингдир чароғон ўлкам
Она Волга,
Эй, азим дарё
Ҳар қултуминг бир меҳригиё...

Наримон ОРИФЖОНОВ.

Хива гилам тўқиш фабрикасининг коллективи Ленин юбилейи шарафига унинг портрети акс эттирилган ажойиб гиламни ишлаб Тошкентга жўнатдилар. Ҳозир бу гилам Ўзбекистон халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида намойиш қилинмоқда.

Суратда: ана шу гилам.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

ТАРИХ САҲИФАЛАРИДАН

ЛЕНИНГРАД ШАҲРИДА ЎЗБЕК ЎҚУВЧИЛАРИ

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалаба қозониши — мамлакатимиз халқлари ҳаётида кескин бурилиш нуқтаси бўлди. Совет ҳокимияти барча халқлар, элатлар маданий савиясини юксалтириш, саводхон қилиш ишига алоҳида эътибор билан қаради, зарур бўлган чораларни кўрди.

Шу мақсадда қисқа тайёрлов курслари, ишчи факультетлари ташкил этилди. Айниқса, она-Ватанимизнинг пойтахти Москва, революция бешиги ҳисобланган Ленинград ва бошқа шаҳарлардаги ўқув юртларида ерли халқлар фарзандларини ўқитиш иши намунали йўлга қўйилди. Ўзбекистонимиздан ҳам аҳолининг кўплаб йигит-қизлари марказий шаҳарлардаги билим даргоҳларига таълим олиш учун юборилди.

Ленинград шаҳридаги билим масканларида республикамиздан бориб ўқиган талабалар ҳақида «Ер юзи» журналининг 1926 йил, 10 сонида А. Раҳмон ўғлининг хотираси берилган эди. Мана, у нималар дейди:

Қизил Ўзбекистоннинг маданий юксалиши ҳаракатига сал кунда марҳам бўлиб қўшиладурғон ишчи-деҳқон болаларидан Ленинградда ўқиб турганлар 100 га етарликдир.

Ёш ўсмирларимизнинг ўқишга ҳаваслари йил сайин ортиб бормоқдадир. Ўқувчилар ёнига ўзбек қизлардан келиб қўшилиши яна Ленинград ўқувчилар муҳитини қизитиб юборди. Хотин-қизлардаги илмий қўзғалиш натижаси Ленинградда йилдан йилга катта бўлиб кўриниб келмоқдалар. Ўтган йили ўзбек қизларидан биргина ўқувчи бўлса, бу йил уларнинг сони 7 тага борди.

Ўқувчиларимизнинг вилоятларига бўлиниши қуйидагича: Тошкентдан 56, Фарғонадан 19, Бухородан 8, Самарқанддан 7; қолган 6 нафари бошқа вилоят ва шаҳарларга тушади.

Ленинграддаги ўқувчилар бюроси, ўқувчиларни таҳсил жиҳатларига ёрдам бериб, айниқса, рус тилида қийналганларга кўп кўмак кўрсатди.

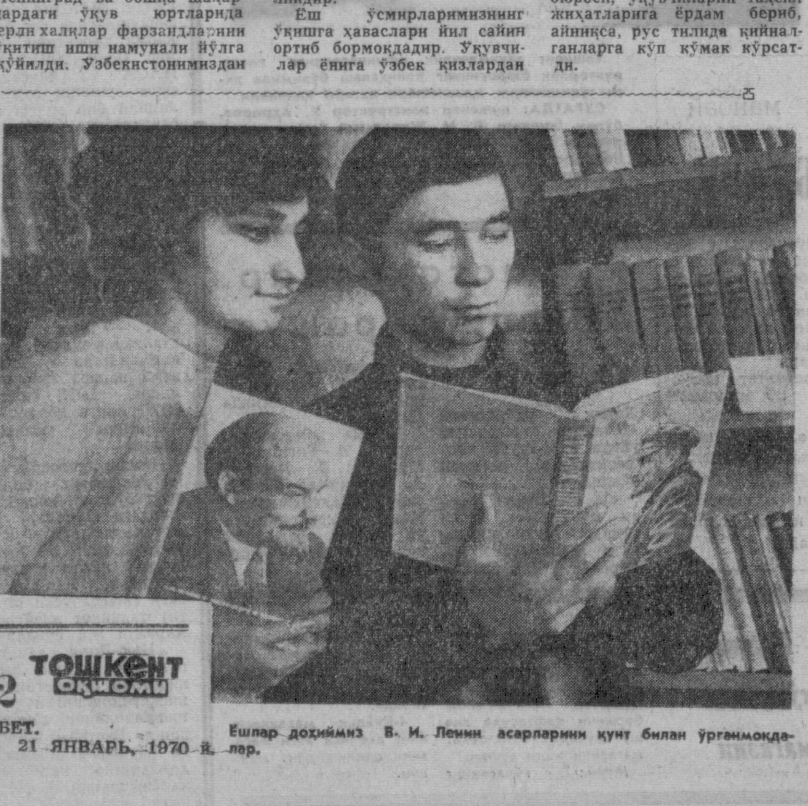

Ёшлар доҳиймиз В. И. Ленин асарларини қунт билан ўрганмоқдалар.

Социалистик қурилишнинг назарий ва амалий масалалари жаҳон революциясининг ривожланиш истиқболлари Октябрь ғалабасидан кейин ленинизмда марказий ўринни олди. Лениннинг, большевиклар партиясининг жаҳоншумул тарихий хизмати шуки, улар жаҳонда биринчи социалистик жамиятга бошчилик қилдилар СССРда социализм муваффақият билан қурилганлиги, бошқа мамлакатларнинг социалистик йўлга тушиб олганлиги— Маркс—Энгельс—Ленин таълимотининг реал мужассамланган ифодаси бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги Тезисларидан.

ЖАҲОН СОЦИАЛИСТИК СИСТЕМАСИ

Жаҳон социализм системаси, — дейилади коммунистик ва ишчи партияларининг Москва Кенгашида қабул қилинган асосий ҳужжатда, — антиимпериалистик курашда ҳал қилувчи кучдир. Ҳар қандай озодлик кураши жаҳон социалистик системаси томонидан ва аввал Совет Иттифоқи томонидан ҳеч нарса билан алмаштириб бўлмайдиган даражада қўллаб-қувватланмоқда.

Жаҳон социалистик системаси империализмга қарши курашувчи барча кучларнинг асосий таянчидир. Бу кучларнинг империализмга қарши муваффақиятли кураш олиб бориши Совет Иттифоқи куч-қудратига боғлиқдир. Жаҳон революцион жараёни Совет Иттифоқидан моддий ва ҳарбий ёрдамлар олиб туради. Социалистик ҳамкорлик мамлакатлари халқлари революцион ривожланиш йўли билан олға бораётан мамлакатлар халқларининг ҳар томонлама қўллаб-қувватлайди ва контрреволюциянинг экспорт қилинишига йўл қўймайди.

Жаҳон социалистик системасининг вужудга келиши билан Совет Иттифоқининг халқаро соҳадаги роли тобора орта борди. Илмий-техника революцияси авж олган ҳозирги даврда Совет Иттифоқининг қудрати тобора ошиб бормоқда. «Союз—6» «Союз—7», «Союз—8» космик кемаларининг группа бўлиб учиши муваффақиятли тугалланганлиги Ватанимиз фани ва техникасининг янада тараққий этганлигини намойиш қилди. Мамлакатимиз олимлари, инженерлари, ишчиларининг бунёдкорлик меҳнати жуда катта ижодий имкониятларга эга эканлигини кўрсатиб туради. Эндиликда СССР империализмнинг асосий мамлакати бўлган АҚШга қарши турадиган асосий қудратли мамлакатдир.

Коммунистик ва ишчи партиялар кенгашида таъкидланганидек, антиимпериалистик курашда жаҳон социализм системасининг ҳиссаси биринчи навбатда унинг иқтисодий қудратини ортиб бориши билан, капитализм билан бўлган иқтисодий мусобақада социализмга эришаётган ғалабалар билан белгиланади. Ўз миллий ва интернационализм принципларининг тантанаси учун курашаётган жаҳон социалистик системаси мамлакатлари халқлари социализм қуришда эришаётган тинч меҳнатлари билан фахрланадилар. Социалистик система 1919 йили ер шарининг 16 процентини ташкил этиб, дунё аҳолисининг 7,8 процентини ўз ичига олган эди. Эндиликда эса ер шарининг 25,9 процент территориясини, дунё аҳолисининг 35 процентини, жаҳон саноатининг қарийб 40 процентини ташкил қилади. Бу шу нарсани яққол кўрсатиб турибдики, жаҳон социалистик системаси ҳамиша олға қараб ривожланишда давом этмоқда.

Ҳозирги кунда тараққиёт В. И. Лениннинг олдиндан башорат қилиб айтган доҳиёна сўзларининг ҳаққонийлигини тасдиқламоқда. Келгусида, — деган эди В. И. Ленин — жаҳон, коммунистик хўжалигининг вужудга келтириш тенденцияси кучайиб боради. Келгусида жаҳон коммунистик хўжалиги ягона давлат плани асосида тартибга солинади ва бошқарилади. Йирик корхоналар, қурилишлар техника йўли билан ҳамкорлик кучаяди, деган эди. Эндиликда жаҳон социалистик системаси мамлакатлар ўртасида ўзаро бир-бирларига беғараз ёрдам бериш ва бир-бирларини қўллаб-қувватлаш тенденцияси тобора кучайиб бормоқда. Совет Иттифоқи корхоналар қуришда ва бу корхоналарга кадрлар тайёрлашда социалистик мамлакатларга беғараз ёрдам бермоқда.

Социалистик мамлакатлар ўртасида ҳамкорликда корхоналар, қурилишлар, иншоотлар қуриш тобора катта аҳамиятга эга бўлмоқда. Бу қурилишлар айрим мамлакатлар ишлаб чиқариши ва энергетика қувватларидан ҳамда табиий ресурслардан самаралироқ фойдаланиш имкониятини бермоқда. Социалистик мамлакатлар экономикасини ривожлантиришда 1960 йилда жаҳонда энг катта «Дўстлик» номли нефть қувурининг қурилиши катта аҳамиятга эга бўлди. Бу нефть қувурининг узунлиги салкам 5 минг километр келади. Совет Иттифоқида—Повольжедан шу қувур орқали Польша, Германия Демократик Республикаси, Чехословакия ва Венгрияга нефть юборилмоқда. Нефть қувурини қуриш соҳасидаги асосий ишлар 1963 йили тамомланди. Ўзаро иқтисодий ёрдам кенгашига аъзо бўлган Европа мамлакатлари электр қувватини бирлаштириш соҳасида ҳам катта ютуқларга эришди. Шунингдек, социалистик мамлакатлар атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш соҳасида ҳам катта ютуқларга эришмоқда.

Кейинги 10 йил ичида Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига кирган мамлакатлар миллий даромади 93 процент кўпайди, айни вақтда ривожланган капиталистик мамлакатларда миллий даромад худди шу даврнинг ўзида 63 процентга ўсди, холос. Социалистик мамлакатлар экономикасини узлуксиз ривожланиши натижасида янги саноат тармоқлари вужудга келмоқда, халқ хўжалигида техника прогресси ортиб бормоқда. Шунингдек ишлаб чиқаришни иқтисослаштириш ва кооперативлаштириш илмий техника ҳамкорлиги ҳамда хўжалик объектларини қуришда ҳамкорлик қилишлари ҳам ривожланиб бормоқда. Социалистик мамлакатлар Варшава шартномаси асосида ҳарбий ва сиёсий соҳада ҳам бир-бирларига ҳамкорликни кучайтирмоқда. Германия бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи Секретари ўртоқ Валтер Ульбрихт социалистик мамлакатлар ўртасидаги мустаҳкам дўстлик ҳақида гапириб, бундай деди: «Тарихий тажриба шуни кўрсатмоқдаки, социалистик тараққиёт икки факторга боғлиқдир: бир томондан ишлаб чиқариш кучлари ва ишлаб чиқариш муносабатларининг ривожланишига, социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партияларнинг маркса-ленинча етуклиги даражасига, устқурманинг социалистик тараққиётига, иккинчи томондан,—социалистик ҳамкорликдаги давлатларнинг ҳар томонлама ҳамкорлигига боғлиқ». Эндиликда социалистик мамлакатлар пролетариат интернационализми принципига содиқлиги белгиси остида ўзаро ҳамкорликда коммунистик тараққиёт сари ривожланиб бормоқда.

Империалистик пропаганданинг ҳар қандай шовқин-суронига ва бўҳтонларга қарамасдан СССР ва бошқа социалистик мамлакатлар Чехословакияга иқтисодий ёрдам кўрсатишни давом этказмоқда. Совет ҳукуматидан Чехословакияга темир рудаси, кўмир, ғалла пахта ва бошқа маҳсулотлар етказиб берилмоқда. Шунингдек, Совет Иттифоқи ҳам Чехословакия саноатига бераётган буюртмаларни кўпайтмоқда. Шу нарсани айтиш керакки, СССР билан Чехословакия ўртасидаги бундай ҳамкорлик ўзаро дўстлик асосида тобора ривожланиб бормоқда.

Жаҳон социалистик системаси ҳозирги вақтда ўз тараққиётининг янги босқичига қадам қўйди. Бу босқичда аввало халқ хўжалик планларини бир-бирларига уйғунлаштириш йўлидаги ҳамкорлик тобора ошиб бормоқда. Ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперативлаштириш ҳам тобора ривожланмоқда. Дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартномалар социалистик мамлакатлар ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаб ва ривожлантиришда катта роль ўйнамоқда. Бу шартномалар империализмнинг агрессив сиёсатига қарши, тинчлик ва халқаро ҳавфсизлик учун курашда ғалаба қозонишни таъминлаётган мустаҳкам гаровдир. Жаҳон социалистик системаси ўз тараққиётининг ҳамма босқичларида ҳам олға қараб бормоқда. Эндиликда В. И. Лениннинг биз халқаро революцияга ўз хўжалик сиёсатимиз билан таъсир этамиз деб қилган башоратининг тантанасини биз жаҳон социалистик системаси мамлакатларининг экономиканинг барча соҳасида эришаётган ютуқларида кўриб турибмиз.

Р. НОРЖИГИТОВ,
тарих фанлари кандидати.

Қизил байроқли Туркистон ҳарбий округининг ашула ва рақс ансамбли ташкил этилганига 30 йил бўлди. Талантли коллектив бу йиллар ичида 6 мингдан ортиқ концерт бериб, миллионлаб томошабинларни ҳушнуд этди.

СУРАТДА: ансамблнинг ўйинчилари ўзбекча рақсни ижро этишмоқда.

А. ГОРАКРИК фотоси. (ЎзТАГ).

САЛОМАТЛИК ҲАҚИДА СУҲБАТЛАР

ҚОН БОСИМИ ҲАҚИДА

Ҳурматли редакция! Қон босими (гипертония) ҳақида нималарни билиш керак!?

Д. ҚУРБОНОВ.

Доимий асаб бузилиши — асаб системасининг нормал фаолиятини ишдан чиқаради. Натижада артериаль босимининг ортишига олиб келади. Беморнинг боши тез-тез оғриб туради, уйқу бузилади, тез чарчайди. Асабни ортиқча чарчатиб қўйиш ички секреция безларининг функциясига ҳам салбий таъсир кўрсатади. Қон оқиб ўтувчи йўлларнинг қисқаришига ва артериядаги босимнинг ошишига сабаб бўлувчи баъзи бир гормонлар ҳамда биологик актив моддалар қонга кўпроқ келиб қўшила бошлайди. Қон босимининг ўзгариши натижасида ҳосил бўлган, юқорида баён этилган касаллик гипертония деб номланади. Қўққисдан қаттиқ таъсирланган кишида ҳам қон томирлари торайиб, мияни қон билан таъминлаш бузилади. Бунинг натижасида мия тўқималари қон билан нормал таъминланмайди, фаолияти бузилади, киши тез чарчайди, фикрлаш қобилияти сусаяди.

Кўпчиликнинг эътироф этишича, «киши қаттиқ таъсирланганда алкоголь ичса нафи тегармиш». Тўғри, алкоголь организмнинг қон томирларини кенгайтириши маълум. Лекин томирларни кенгайтириш билан бирга қон қуюлишини оширади. Қоннинг қуюлиши эса қон босимини оширади, гипертонияни ривожлантиради ва касаллик кучайиб, миокард инфарктига айланиб кетади.

Чекиш ҳам гипертониянинг пайдо бўлишига сабаб бўлиши мумкин. Тамакидаги никотин тутун билан бирга организмга ўтириб, нерв системасига салбий таъсир этади ва унинг функцияларини бузади.

Гипертония касаллиги асосан уч стадияда ўтади. Биринчи стадияда — бемор ўзидаги касалликни сезмайди. Иккинчи стадияда — бемор ўзини яхши ҳис этса-да, бош оғриғи пайдо бўлади, баъзан боши айланади, юракнинг оғриғи сезилади, хотираси камаяди. Учинчи стадия эса оғир стадия бўлиб, касаллик оғир ўтади, бош миянинг фаолияти бузилади, юрак, юрак мускули ва жигар тўқималари ишдан чиқади. Бу пайтда бемор зудлик билан врачга учраши, овқатланиш ва дори-дармон қабул қилиш режимига қатъий амал этиши керак.

Беморлар кўпинча кузда ва баҳорда ўзларини ёмон ҳис этадилар. Тунда бош оғриғидан тез-тез безовталанадилар, юракнинг оғриғи ҳам сезилади. Кейин юрак оғриғи чап қўлга, куракка, баъзан ўнг кўкрак қафасига ўтади. Бу пайтда беморнинг умумий соғлиғи ёмонлашиб, қон босими максимумга кўтарилади. Гипертониянинг бундай клиник кўриниши бемор ҳаётига хавф туғдиради. Гипертониядан ўз вақтида даволанмаслик авж олиб кетиб, мияга қон қуйилиши, бурундан ва ички органлардан қон кетиши, миокард инфаркт ҳамда қўл, оёқ учларининг паралич қилиб қўйишига олиб келади.

Совет медицинасининг катта ютуқларига қарамай, зўрайиб кетган гипертонияни даволаш кўп қийинчилик туғдиради. Шунинг учун касалликнинг олдини олиш керак!

Касалликнинг олдини олиш чораларидан бири спорт, жисмоний тарбиядир. Доимий равишда жисмоний меҳнат билан шуғулланиш ҳам танада ёғ алмашиниш процессини нормаллаштиради. Айниқса, ақлий меҳнат билан шуғулланувчи кишиларга жисмоний иш катта фойда беради. Кишининг ўз вақтида ухлаши, доимо, бир вақтларда овқатланиши, дам олиши ва меҳнати ҳам катта роль ўйнайди.

А. АЗИЗХЎЖАЕВ,
Медицина фанлари кандидати.

ДОНОЛАР БИСОТИДАН

Саёқ юришлик бутун абгорликлардан кўра мардоналикни заифлаштиради.

Ш. МОНТЕСКЬЕ.

Кўп сув экинларни босиб хароб қилганидек, серхўраклик ҳам баданга ниҳоят зарарлидир.

Абул ФАРОЖ.

Меъёрини билмай ичишлик, севгига берилиб кетишлик, бузуқчиликдек ҳеч нарса кишини тез қаритмайди.

Эразм РЕТТЕРДАМСКИЙ.

Ёшлик умрнинг гули, у фақат бир марта очилади.

Ф. ШИЛЛЕР.

Полиомиелит болалар касаллиги

Ҳурматли редакция! Полиомиелит қандай касаллик?

Ж. ИЛҲОМОВА,
уй бекаси.

Хасталиклар орасида шундайлари борки, улар ўз-ўзидан ўтиб кетади. Касалликларнинг баъзилари эса шифокор тавсия этган дори-дармонларни ичиб, врач кўрсатмаларига тўлиқ амал қилинганда тузалиб кетади. Лекин шуни айтиб ўтиш лозимки, айрим касалликларни аниқлаш ғоят мушкул ҳисобланади. Бунинг устига уларни даволаш ҳам бир мунча оғир кўчади. Ана шундай касалликлардан бири полиомиелит ҳисобланади.

Бу хасталикка деярли болалар чалинади. Полиомиелит юқумли нерв касаллиги бўлиб ўз вақтида зарур чора-тадбирлар белгиланмаса, у бола қўл-оёқларининг шол, умуртқа поғоналарининг қийшайиб қолишига олиб келади. Хасталик аксарият ёш болаларда кўп, ундан катта ёшдаги болаларда бир оз камроқ, ёши улғайган кишиларда аҳён-аҳёнда учрайди.

Касалликнинг асосий сабабчиси вируслардир. Вируслар бола организмига ҳаво орқали оғиз ҳамда бурундан, совуқ сут ва сув ичганда, мева, сабзавотлардан эса ювмасдан фойдаланган тақдирда киради. Бола организмига кирган вируслар қон томирларидан орқа миянинг кулранг моддасида зудлик билан жойлашиб, ўз таъсирини кўрсатишга ҳаракат қилади.

Полиомиелитни зудлик билан аниқлаш қийин. Бу хасталикка чалинганларда унинг ўзига хос белгилари кўзга ташланмайди. Бу хасталик билан оғриганларда иштаҳа бўлмайди, асаби бузилиб, йиғлоқи бўлиб қолади. Кўпчилик ҳолларда бола ўрнидан йиғлаб туради. Болада ана шундай ҳолатларни кўрган ота-оналар ўзларича «врачлик» қилиб беморга турли-туман дориларни ичирмасликлари тавсия қилинади. Чунки уларнинг бу «меҳрибонлик»лари кўнгилсиз оқибатларга олиб келиши мумкин.

Касаллик яширин даврида аниқланмай қолса, у авж олади. Ёки, бошқача айтганда хасталикнинг шол даври бошланади. Шу пайтда бемор ҳарорати 39—40 градусгача кўтарилади. Бу ҳол ўзгармасдан 5—7 кунгача туриши кутилади. Баъзан, айниқса унинг айрим аъзоларининг ҳадеб ҳуда-беҳудага терлайвериши касалликнинг асосий аломатларидан ҳисобланади. Бемор боши ҳаддан ташқари оғриганидан унинг юзи қизарса-да, лаблари оқарганича тураверади.

Бола ҳаёти учун энг хавфли бўлган полиомиелит касаллигининг олдини олиш мумкинми? Ҳа, уни даволаш мумкин. Бунинг учун иссиғи кўтарилиб, боши, шунингдек организмининг бошқа аъзолари оғриб касалланган болаларни кечиктирмай докторга кўрсатиш лозим.

Келажагимиз ҳисобланган болаларнинг бу касаллик билан оғримасликлари, азоб чекмасликлари учун медик олимларимиз махсус вакцина ишлаб чиққанлар. Бу вакцина фақат даволаш муассасаларида бўлади. Хасталикнинг олдини олиш мақсадида ярим яшардан 7 ёшгача бўлган болалар оммавий ва мажбурий равишда ана шу вакцина билан эмланадилар.

М. ҚЎЧҚОРОВ,
врач.

Билиб қўйган яхши

«Юмшоқ» сув айрим ҳолларда юрак-томир касалликлари пайдо бўлишига олиб келади, чунки унда «қаттиқ» сувга қараганда кальций ва магний тузлари кам. Глазко шаҳрида (суви «юмшоқ») ва Лондонда (суви «қаттиқ») қиёсий текширишлар ўтказган инглиз медиклари шундай қарорга келдилар. Мутахассислар, ҳақиқатан ҳам кальций ва магний юрак томирларини зарарланишдан ҳимоя қилар экан, деган хулосага келдилар.

АРОҚ «УЛФАТ»— КЕЛТИРАР КУЛФАТ

Болаларнинг ота-оналарга тақлид қилишлари ва бу одат кўп одамларда йўқолмасдан узоқ йилларгача чўзилиши мумкин. Пиянисга ўз болаларига қандай ўрнак кўрсатаётганлигини тушуниш қийин эмас.

Пиянисга оиласида заиф, касалманд болалар туғилади. Ҳомиладорлигида ичкилик ичган аёл ҳомилани заҳарлайди ва аксари руҳий жиҳатдан нормал бўлмаган ва жисмоний етилмаган бола туғилишига сабабчи бўлади. Пиянисталарнинг болаларида эпилепсия, шизофрения ва бошқа руҳий касалликлар (сил, камқонлик, ҳар хил инфекциялар), — ичмайдиган ота-она болаларидагига қараганда оғирроқ ўтади. Мактабларда баъзан ўз ақлий қобилиятларига кўра учинчи синфдан нарига кўча олмайдиган болаларни учратиш мумкин.

Машҳур врач, профессор И. П. Мержеевский алькоголь туғма ақли пастликнинг сабабларидан биридир, деган эди.

Спиртли ичимликларни кўп ичадиган, шунингдек бундай ичимликларни ўз болаларига бериб, бу билан улар ҳаётини била туриб заҳарлайдиган ота-оналар жамоатчилик томонидан қораланиши зарур.

Болаларнинг соғлом ўсиши учун барча чора-тадбирлар кўрилган, ота ва она ўз болаларига чин муҳаббат билан қарайдиган оилани ҳақиқий оила дейиш мумкин. Бундай оилада қувноқлик, соғлиқ, ҳушчақчақлик ва муҳаббат ҳукм суради.

ПЛАНЕТАМИЗ ЯНГИЛИКЛАРИ

УЛУҒ МУТАФАККИР

БАМАКО. Мали миллий озодлик ҳарбий комитети раисининг ўринбосари Баба Диарра Африка халқлари билан дўстлик совет уюшмасининг бу ерда меҳмон бўлиб турган делегацияси аъзолари билан суҳбатда: «Владимир Ильич Ленин барча замонларнинг улуғвор давлат арбоби ва мутафаккири бўлган эди, бутун инсоният хотирасида абадул-абад шундайлигича қолаберади», — деди.

«Ленин Африка халқларининг ўз озодлиги учун курашига катта эътибор билан қараганлиги бизга маълум. Жаҳондаги мазлум халқларнинг озодлик учун курашида Ленин ғоялари катта роль ўйнади», — деб таъкидлади Баба Диарра.

БОЛГАРИЯ. Бу ерда сўнгги йиллар ичида химиявий тола ишлаб чиқариш йўлга қўйилган эди. Шу тармоқнинг янги корхоналаридан бири Видин шаҳрида совет мутахассислари ёрдамида қурилган полиамид толаси ишлаб чиқарувчи заводдир.

СУРАТДА: полиамид толаси олиш пайти.

БТА—ТАСС фотоси.

Ленин юбилейи шарафига

ОСЛО

«Ню даг» нашриёти В. И. Лениннинг «Нима қилмоқ керак?» деган асарини норвег тилида босиб чиқарди. Бу китоб нашриётнинг В. И. Ленин туғилган кун 100 йиллигига атаб тайёрлаган юбилей туркумига киради. Бундан аввал «Империализм — капитализмнинг юқори босқичи» ва «Коммунизмда болаларча «сўллик» касали» китоблари босилиб чиққан эди.

РИМ

Италия Коммунистик партиясига асос солинганига 21 январда 49 йил тўлади. Шу куни В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги муносабати билан бутун Италияда ўтказиладиган тадбирларнинг катта кампанияси бошланади. «Унита» газетасининг хабар беришича, шу кампания давомида юзлаб йиғилишлар ва митинглар ўтказилади. Коммунистик матбуотни тарқатиш юзасидан катта кампания уюштириш ҳам кўзда тутилмоқда. В. И. Ленин таълимотини ва унинг фаолиятини ўрганишга, Октябрь революцияси ғалабалари ва Италияда социализм қуришга тааллуқли мавзуларга асосий эътибор берилади, деб ёзади газета.

ДЕҲЛИ

Ҳиндистондаги Асансўл шаҳрида (Ғарбий Бенгалия штати) Ленин юбилейига бағишланган фестиваль очилди. Катта программада ўтказилаётган фестивалда Ленин ва Октябрь революцияси тўғрисидаги кинофильмлар кўрсатилади, фотовиставкалар ва совет китобларининг виставкалари ташкил этилади. «Ленин ва Ҳиндистон» мавзуида назарий семинар ўтказилади.

(ТАСС).

Фабрика—илмий марказ

Улан — Батор. (АПН мухбири). Янги йилнинг биринчи кунларида Улан — Батордаги саноат комбинатининг камволь фабрикасини қайта қуриш ишлари бошланди. Бу корхона маҳсулотлари ёлғиз Монголиядагина эмас балки жаҳон бозорида ҳам кўп талаб этилмоқда. У ўз буюмларини Совет Иттифоқи ва бошқа мамлакатларга етказиб бермоқда. Ҳозир цехларда совет мутахассисларининг ёрдами билан юқори унумли янги асбоб-ускуналар ўрнатиляпти, ишлаб чиқаришда анча такомиллаштирилган технология жорий этилади. Бу ишлар тугаллангандан кейин фабрика қудрати икки баравар ошади, у йилига бир миллион метр газлама ишлаб чиқарадиган бўлади.

Корхона тўқимачилик саноатининг йирик илмий-текшириш маркази ҳам бўлиб қолади. Унинг мутахассислари олимлар билан биргаликда янги синтетик толалар ва бўёқлар яратиш бўйича текшириш ва уларни амалда қўлланиш соҳасида иш олиб борадилар.

Г. ХАРЧЕНКО.

АГРЕССОРЛАРГА ЁРДАМ БЕРИШЯПТИ

БРЮССЕЛЬ. Маҳаллий матбуот Бельгиянинг Зебрюгге порти Исроилга қурол етказиб берадиган бир пунктга айланиб қолганлигини хабар беради.

Газеталар ГФРдан темир йўл вагонларида Зебрюггега тўп, ўрмаловчи транспортёрлар ва запас қисмлар келтирилмоқда, деб ёзади. Ғарбий Германия территориясида жойлашган Америка қўшинлари шу қурол-яроғларни етказиб бермоқдалар. Шундан кейин бу қуроллар кемаларга ортилиб, Исроилга жўнатилмоқда.

«Газет ван ан тверпен» қурол жўнатиш бир неча ойлардан бери давом этаётганлигини таъкидлаб ўтмоқда.

«Валлони» газетаси шу хабарлар хусусида «Бельгия ҳукумати бу воқеалардан хабардормикан?», деб савол беради. «Мана шу воқеалар Бельгиянинг Яқин Шарқдаги урушда маълум даражада қатнашаётганлигини билдирмайдими?

РИМ. «Унита» газетаси қуйидаги хабарни тарқатди: Қўшма Штатлари томонидан Исроилга берилган тўплар, танклар ва бошқа хил қурол-яроғлар ортилган Исроилнинг «Тамар» пороходи Бельгиянинг Зебрюгге портидан яқинда жўнаб кетди.

(ТАСС).

ВАҲШИЁНА СУИҚАСД

РИМ, (ТАСС). Тел-Авивдан олинган хабарларга кўра Исроилнинг Шатта қамоқхонасида ётган Иордания коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси Наим Ал-Ашхобга 7 январь куни суиқасд қилинган. Бошқа маҳбусларнинг аралашувига на Ал-Ашхоб ҳаётини сақлаб қолган.

Исроил маъмурлари бундан икки йилдан зиёд вақт илгари Қуд ус Шарифнинг босиб олинган шарқий қисмида Ал-Ашҳобни қамоққа олган бўлиб, шундан бери у бу ерда суд қилинмай ётибди. Бундан бир неча ой илгари Ал-Ашхоб бошқа сиёсий араб маҳбусларидан яккаланиб, Шатта қамоқхонасига ўтказилган эди.

Исроил коммунистик партиясининг Исроил парламентидаги фракцияси Ал-Ашхобга қилинган суиқасд иши кнессет мажлисида муҳокама этилишини талаб қилди. Исроил коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретари Товфиқ Туби ички ишлар министрига ва Шатта қамоқхонасининг маъмуриятига телеграммалар юбориб, шу жиноятни ҳамда қонунга хилоф равишда қамоққа олинган ва ватанпарвар — араб ва коммунист бўлганлиги учунгина айбдор деб топилган Ал-Ашхоб ва бошқа сиёсий маҳбусларнинг хавфсизлигини ҳимоя қилиш чоралари тафтиш этилишини талаб қилди.

ЖАКАРТАДА НАМОЙИШ

НЬЮ-ЙОРК. Ассошиэйтедпресс агентлигининг мухбири Жакартадан берган хабарида айтилишича, Индонезия пойтахтида кейинги бир ярим йил ичидаги энг катта норозилик намойиши бўлиб ўтди.

Индонезия ҳукумати нефть маҳсулотларининг баҳосини деярли икки баравар оширишга қарор қилганлиги ана шу намойишнинг бошланишига сабаб бўлган. Ҳукуматнинг шу қарори натижасида асосий кенг истеъмол товарларнинг нархи ҳам ошиб кетган.

1.000 дан ортиқ студент Жакарта кўчаларига чиқиб, нархнавонинг ошишига қарши норозилик билдирган ва ҳукуматни порахўрликда айблаган.

XX АСР ВАҲШИЙЛАРИ

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМ. 1968 йилнинг 16 март куни эрталаб 11-америка пиёдалар бригадасининг 1-батальонига қарашли «С» ротаси Жанубий Вьетнамнинг Сонгми қишлоғи атрофига вертолётдан десант ташлади.

АҚШ ҳарбий формаси кийган солдатлар на болалар, на хотин-қизлар, на чолларга раҳм қилмай 500 га яқин тинч аҳолини отиб ташлади. Фақат озгина кишилар ўлимга чап беришди. Аҳолини ўлдиргандан сўнг америка оккупантлари қишлоқни ёндириб юборишди. 1968 йилнинг 16 март куни тарихга америка армиясининг шармандали куни сифатида ёзилди. Сонгми қишлоғи Лидице, Орадура, Хатини сингари кунларни ўз бошидан кечирди. Сонгми фожиаси тўғрисидаги хабар бутун жаҳонга тарқалиб, прогрессив инсониятнинг Америка ҳарбий жиноятчиларига нисбатан ғазабини уйғотди.

СУРАТЛАРДА: (чапда) бу аёл баданини автомат ўқлари ғалвир қилиб ўтган.

Америка интервентлари буларни ўз уйи остонасида отиб, сўнгра уйига ўт қўйиб юбордилар.

ТАСС фотохроникаси.

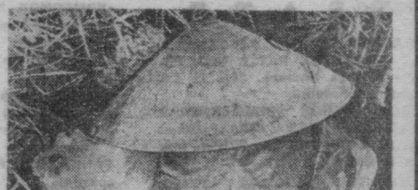

Эски ҳаммом, эски тос

Ғарбий Германия Бундестаги бу йил Бонида биринчи марта тўпланди. 14 январдаги биринчи мажлисда Канцлер Вилли Брандт «миллатнинг аҳволи тўғрисида» ҳисобот берди. Ғарбий Германия янги ҳукуматининг бошлиғи нима дейишини кенг халқаро жамоатчилик диққат билан кутиб турган эди. Социал демократлар ҳукумати Боннинг абгор бўлган эски сиёсий йўлидан воз кечиш ниятидами, ёки йўқми — деган масала Европада тинчлик ва хавфсизлик манфаатларини қадрловчи ҳамма кишиларни қизиқтирар эди.

Брандтнинг айтган гапларни Германия Федератив Республикасининг ички ва ташқи сиёсатида кескин бурилиш рўй бермаганлигини кўрсатиб турибди. Ғарбий Германиянинг ҳукмрон доиралари Германия Федератив Республикасини Европадаги ҳукмрон давлат қилиб қарор топдиришга ҳали ҳам аввалгидек уринмоқдалар. ГФР ҳукумати оғизда социалистик мамлакатлар билан шу жумладан ГДР билан муносабатларни тартибга солиш тарафдори эканлигини айтса, ҳам амалда социалистик герман давлатини яккалаб қўйишга уринмоқда.

Канцлернинг гапига қараганда, «ГДРни халқаро ҳуқуқ асосида тан олиш тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмас» эмиш. Андишасизлик билан айтилган бу гап Брандтнинг ГФР сиёсати янги йўлга солиб юборилади, деган ваъдаларига батамом зиддир.

Брандт ҳукумати Ғарбий Берлин хусусидаги иғвогарлик йўлини ҳам ўз ўтмишдошларидан мерос қилиб олди. Ғарбий Германия канцлери, жумладан, парламент фракциялари ва Бундестаг комиссиялари январь ойининг иккинчи ярмида Ғарбий Берлинда кетма-кет мажлислар ўтказиш ниятида эканлигини таъкидлади.

Германия Демократик Республикасининг ташқи ишлар министрлиги ана шу ғайриқонуний қарорга қарши норозилик билдирди. Бундай ҳаракатлар, дейилади унинг нотасида, мустақил сиёсий замин бўлган Ғарбий Берлиннинг статусини бузади ҳамда Европадаги кескинликни юмшатишга ва хавфсизликка халақит беради.

ЧССР. Ружомберкдаги В. И. Ленин номли тўқимачилик корхонасида совет ускуналаридан кенг фойдаланилмоқда. Совет Армияси томонидан Чехословакия озод қилинган куннинг 25 йиллиги шарафига фабрика коллективи юксак мажбурият олди.

СУРАТДА: Чехословакия-Совет дўстлиги номли иш йигириш цехида.

ЧТК—ТАСС фотоси.

ИСРОИЛ БОСҚИНЧИЛАРИНИНГ ЗУЛМИ

АММОН. (ТАСС). Исроил босқинчилари ўзлари тортиб олган араб территорияларида террор ва зўравонлик сиёсатини тўхтовсиз давом эттирмоқдалар. Бундан бир неча кун муқаддам Исроил маъмурларининг кўрсатмасига биноан, Женин шаҳридан шарқдаги босиб олинган территорияда жойлашган Дир Абу-даиф қишлоғида араб оилаларидан бир нечтаси ўз уйларидан ҳайдаб чиқарилиб, уларнинг уйлари бузиб ташланди. «Ад-дифаа» газетасининг ёзишича, босқинчилар шу уйларнинг эгалари фаластин партизанларига ёрдам бердилар, деб айблагачлар.

(ТАСС).

●ҚУЁШ ЧОЙ ҚАЙНАТАДИ
●ҒАЛАТИ РАДИАТОРЛАР
●ҚИШДА ИСИТАДИ, ЁЗДА СОВИТАДИ.

Қуёшни ишга солиш учун

Тошкентдаги тинч кўчалардан бирининг аҳолиси шу ерда истиқомат қилувчи олим Ғиёс Умаров вақт-бавақт уйининг томига аллақандай кўзгулар кўтариб чиқишини кўриб қолишарди. «Наҳотки у болага ўхшаб қуёш шуъласини кўзгудан қайтариб ўйнаса», деб ҳайрон бўлишарди улар. Ҳақиқатда эса, Умаров қуёш нурларининг кўзгу концентраторлари билан дастлабки тажрибалар ўтказарди. Бунга 15 йилдан ошиб кетди. Ўшанда унинг олиб борган тадқиқотлари бирон илмий институтнинг планларига киритилмаган, улар олимнинг ишдан бўш пайтларида ўтказилар ва тажриба ўтказиш учун зарур бўлган ҳамма маблағлар олимнинг оила бюджетидан сарфланарди.

Эндиликда гелиотехника Ғиёс Ёқубовичнинг анчайин эрмак иши эмас. Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Ғ. Умаров фан йўлини гелиотехникадан бошлаб, ядро физикаси соҳасидаги мутахассис бўлиб етишди ва ҳозирги вақтда шу академиянинг физика техника институтида катта гелио-физика бўлимига бошчилик қилмоқда.

Институтдан анча наридаёқ унинг атрофидаги манзаранинг ўзига хос, афсонавий кўринишига эътиборни жалб қиласиз. Кунгабоқарнинг боши сингари офтобга боққан улкан концентраторларнинг оппоқ баркашлари кўзга айниқса яққол ташланади. Баъзи концентраторларнинг диаметри 5 метр ва ҳатто 10 метргача боради. Гелио майдончага чиққан киши ўзини ғалати сезади: бу ерда қуёш нури қаттиқ металларни ҳам эритиб юборади ва физиклар учун чой қайнатиб туради. Қуёш энергиясидан фойдаланиш бўлимининг лаборатория хоналарида кўрганларингиз ҳам кишини ҳайратда қолдиради. Физика-математика фанлари доктори Ғ. Умаровнинг кабинетида ғалати ўрнатилган ясси радиаторлар бутун деворни қоплаб олган. Маълум бўлишича бу ерда биноларни қуёш нури воситасида кондиционлаш системасининг самарадорлиги текшириб кўрилаётган экан. Шу билан бирга, ана шу радиаторлар йилнинг совуқ фаслларида хонани иситиб туришдек асосий вазифани ҳам бажариши лозим. Бунинг учун мамлакатимизнинг жанубий районларида ҳатто қишда ҳам етарлича қиздирувчи қуёш нуридан фойдаланилади.

— Бўлимимиз тўрт қаватли кўп квартирали қуёш уйи лойиҳасини таклиф этди, деди Ғиёс Ёқубович Умаров, бундай ажойиб уйда яшовчилар қишда уйни иситиш тўғрисида ҳам, жазирма ёзда уни салқинлатиш тўғрисида ҳам ташвиш чекмасалар бўлаверади. Шу икки иш ҳам қуёш зиммасига юклатилган. Лойиҳани амалга ошириш учун бирон мураккаб машина — ускуна ва алоҳида материал талаб қилинмайди. Уйни одатдаги сериялаб ишланган лойиҳа асосида қураверишн мумкин. Лойиҳага озгина тузатишларгина киритилади.

Асосан бинонинг томи ўзига хос қилиб ёпилади. Физика — техника институти конструкциясидаги ясси қуёш сув иситгич батареялари томни ҳосил қилади. Гелиофизика бўлимининг ходимлари ўтказган тажрибалар бундай қурилмалар ғоят самарадор эканлигини кўрсатди. У илгари бўлган қуёш сув иситгич батареяларидан тахминан учдан бирича баландроқ. Бунинг устига бизнинг сув иситгичлар заводларда чиқариладиган стандарт деталлар-гармон тахлит прокатидан йиғиб ишлаганлигидан арзонга тушади. Ўзбекистон шароитларида ана шу «офтоб ўчоқлари» сувни қайнаш температурасигача қадар яхши исита олади.

«Қуёш уйи» томидан тушадиган иссиқ сув, ошхона, ванна хоналарига берилади, совуқ пайтларда эса, уйларни иситувчи радиаторлар оқизилади. Бинонинг чордоғи билан ертўласида махсус чонлар — иссиқлик аккумляторлари ўрнатилганидан уйни кеча-кундуз мобайнида иссиқ сув билан бир маромда таъминлаб туриш мумкин бўлади. Ёзда сувга ўтган қуёш энергияси совитувчи установкаларни ҳам ҳаракатга келтириб, улар уй ичидаги ҳавони салқинлатиб туради.

— Хўш, бу лойиҳа қачон амалга оширилади?

— Бу борада бизнинг қиладиган ишимиз қолмади,— деб жавоб берди Умаров.— Эндиги гап архитекторлар билан бинокорларда. Албатта, биринчи экспериментал «Қуёш уйи»ни қуришга маблағ ажратиш лозим бўлади.

— Амалда жорий этилаётган қандай ишлар бор?

— Чорвоқ ГЭС қурувчилар бизнинг лойиҳамиз асосида 82 квадрат метр саҳнли сув иситгич установка қура бошладилар,— дейди Ғиёс Ёқубович.— Бу батарея офтобли кунда 5 куб метрдан зиёд сувни иситиб бера олади. Бу сув ушбу катта қурилиш бош механиги бўлими машина паркининг эҳтиёжларини таъминлаш учун, шунингдек ошхона, душхонага ишлатилади, совуқ пайтларда эса, идора хоналарини иситиб туради.

Биноларни иситиш ва бошқа маиший эҳтиёжлар учун Қуёш энергиясидан фойдаланиш тошкентлик гелиотехниклар илмий изланишларининг кўпгина соҳаларидан биригинадир, холос. Улар электр станциясини ҳаракатга келтирмоқ учун, қаттиқ металларни эритиш ва халқ хўжалигида бошқа кўп ишларни бажариш учун Қуёшнинг текин энергиясидан фойдаланишга имкон берувчи тадқиқотлар олиб бормоқдалар.

А. ЕРШОВ,
(ЎзТАГ мухбири).

ТИЛЛА РАНГ ТОВЛАНУВЧИ

САМАРҚАНД. (ЎзТАГ). Сирдарё областининг тоғ этакларида тилла ранг товланувчи, қимматли сур терилар етиштирила бошлади. Самарқанд қишлоқ хўжалик институти қоракўл тери кафедрасининг илмий ходимлари ана шу проблемани ҳал қилишга ёрдам бердилар. Улар Сирдарё областидаги Киров номли қоракўлчилик совхозининг мутахассислари ва чўпонлари билан биргаликда ишлаб, суртерили қўзичоқ болаландиган қоракўл қўйлар селекцион подасини бу ерда вужудга келтирдилар. Ҳозир совхозининг тўртта фермасида ана шундай қўйлар боқилмоқда. Хўжалик тўрт йиллик тажриба мобайнида 2800 донадан зиёд сур тери етиштириб берди. Селекция ишининг раҳбари доцент Ш. К. Ризаевнинг мўлжалига кўра, бундан буён совхоз ҳар йили сал кам 3 минг дона сур тери бериши мумкин. Бундан совхоз йилига 20 минг сўмдан зиёд қўшимча даромад олади.

Олимнинг фикрига кўра, ўтказилган тажрибанинг яна бир қиммати шуки, энг қиммат қоракўл тери берувчи қўйлар подасини бундан буён бемалол кўпайтираверишн мумкин.

ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

ЯНА ҚАДИМГИ ТАНГАЛАР

Қадимги Термиз харобаларидан 251 кумуш танга солинган мўнди топилди. Мутахассисларнинг дастлаб айтган фикрига кўра, у камида VII асрдан бери кўмилиб ётган. Ҳар ҳолда пул солинган мўндини қадимги шаҳар фуқароси бойлигини мўғуллар ҳужумидан қутқармоқчи бўлиб, кўмган бўлиши эҳтимол. XIII асрда мўғуллар Термизни батамом хонавайрон қилган эдилар.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тарих ва археология институтининг ходимлари ўрганиб чиқаётган бу тангалар тез орада Термиздаги Сурхондарё область ўлкашунослик музейининг фондларига топширилади.

Бу музейда Ўзбекистондаги энг бой тангалар коллекцияси йиғилган. Унда Сурхондарё территориясидан топилган ва археология қазишмалари вақтида чиққан сал кам 10 минг танга бор. Энг «эски» тангалар — XXII асрлик бўлса, энг «ёши» ўтган асрнинг охирида Бухоро амирининг зарбхонасидан чиққан кумуш тангалардир.

Коллекция экспонатлари орасида гелиокл бронза монеталари зўр эътиборга сазовордир. Бундан 2 минг йил муқаддам Амударёнинг ўнг соҳилида жойлашган қудратли кушанлар империясининг областларида шу чақалар ишлатилган. Мамлакатимиздаги танга мажмуаларида шундай чақалар 20 тадан сал ошса, шулардан 8 таси Термиз музейидадир.

Е. Величанская.
(ЎзТАГ).

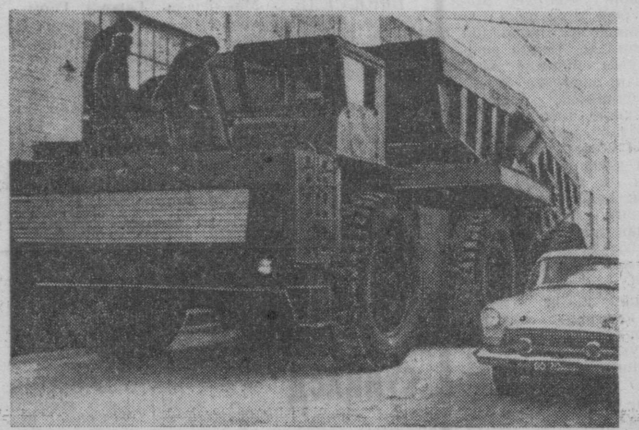

Белоруссия автомобиль заводи «Бел АЗ—549 В» маркали автомобилларни ишлаб чиқара бошлади. Бу автомобиль газ турбинли двигателининг қуввати 1200 от кучига эга. У 120 тонна юк торта олади ва соатига 50 километр тезлик билан юради.

Суратда: автомобиль-гигант завод ҳовлисида.

П. НОВАТОРОВ фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

МАГНИТЛАНГАН СУВ

Магнит майдони таъсир эттирилган сув Тошкент уйсозлик комбинатида бетон сифатини яхшилашга ёрдам берди. Маҳсулот пишиқлиги ошди, қоришмаларнинг қовушқоқлиги яхшиланди.

Бунга қандай қилиб эришилди?

...Табиатда киши пайқаган, ва ҳатто ўзига хизмат қилдираётган бўлсада, лекин ҳали сири очилмаган ҳодисалар бор. «Магнитланган сув» ҳам шулардан биридир. Магнит майдони таъсиридан ўтган сув янги хоссаларга эга бўлиб қолади.

Уйсозлик комбинатида магнит активаторлар деган ғалати аппаратлар пайдо бўлди. Ундан ўтган сув бетон қориштирғичга тушади. Бу ерда қолган ишларнинг ҳаммаси одатдаги стандарт технология билан борсада, аммо магнитланган сув бериб ишланган бетон оддий сув бериб ишланган бетонга қараганда 10—12 процент пишиқроқ бўлиб чиққан.

Сув миқдори бирдай бўлишига қарамай, «Магнитланган» қоришмалар «юмшаб» мулойимлашиб қолар экан. Бунда бетон тезроқ «етилади» қотади. Ҳамма текширишлар ҳам магнитланган сув бериб ишланган бетон одатдаги бетонга қараганда яхшироқ эканлигини кўрсатди.

Шундай қилиб, магнитланган сув Тошкент қурилишларида хизмат қила бошлади.

Е. ЕФИМОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ЧЕЛЯБИНСК ОБЛАСТИ

Жанубий Урал чинни заводида йилига 14,5 миллион дона чинни идишлар ишлаб чиқарилади. Бу завод лойиҳасида кўрсатилганидан 2,5 миллион дона кўпдир.

СУРАТДА: заводнинг тажрибали рассомларидан бири Н. Н. Калилов бадиий лабораторияда.

Б. КЛИПИНЦИЕР фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

РОСТОВ ОБЛАСТИ. Бу ерда Донец момиқйигирув фабрикасининг биринчи навбати ишга тушди. Тезда унинг иккинчи навбати ҳам фойдаланишга топширилади.

СУРАТДА: саралаш-трепаль цехининг ишчиси Мария Пойманова. У бир йўла бир неча машинада ишлай олади.

В. ТУРБИН фотоси,
ТАСС фотохроникаси.

ШАДЬКО АГРЕГАТИ

8 соат мобайнида 10 гектар майдонга кўчат ўтқазиб чиқа оладиган механизм Шадько агрегати деб аталди. Кеча тугаган синовларда бу агрегат мисли кўрилмаган шундай унум билан ишлади.

Бу механизмни самарқандлик агроном В. В. Шадько ишлаб чиққан. Бунинг учун агроном тоқзор плугини олди ва унинг рамасини ўзгартириб, ярим гектарга етадиган кўчат сиғдирувчи контейнер ўрнатди. В. Шадько чизмалари бўйича тайёрланган бошқа узеллар ҳам ўрнатилди.

В. Попондопуло,
Самарқанд шаҳри.
(ЎзТАГ).

Редактор
С. М. ҚАРОМАТОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА— 21|I да Жизель, 22|I да Севилия сартароши.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 21|I да Олтинчи июль, 22|I да Мария Стюарт.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА— 21|I да Гули сиёҳ, 22|I да Бағри тош.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА —21|I да Учинчи орзу, 23|I да Освенцим жаллодлари.

КИНО

21 ЯНВАРДА

Севишганлар — «ДРУЖБА», «МОСКВА», «ВОСТОК», НАВОИЙ номли (кечқурун), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 6, 8, 10 да).

Фантомас (кечқурун), Улик мавсум (2 серия, кеч 9 да): — «СПУТНИК».

Гўзал маликам (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кеч 8,30 минутларда).

Озод туғилган — «ЎЗБЕКИСТОН» (кечқурун).

Видолашув — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Чингачгук — катта илон — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

22 ЯНВАРДА

Севишганлар—НАВОИЙ НОМЛИ (кундуз ва кечқурун), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 6, 8, 10 да), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 1 ва 3 да).

Гўзал маликам (2 серия)— САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5,15 ва кеч 8,30 минутларда), «ЧАЙКА» (кундуз 2,40, 5,45 ва кеч 8,45 минутларда).

Улик мавсум (2 серия, кундуз соат 3, кеч 9да), Фантомас (кундуз ва кечқурун):—«СПУТНИК».

Оскар —«ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Ёш эдим—«МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Озод туғилган — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Чингачгук — катта илон— «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Видолашув — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Анжелика-фаришталар маликаси (2 серия) — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Пистирма— «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2, 4 да).

Унинг исми Роберт—САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11 да).

САНЪАТ САРОЙИДА
21 ЯНВАРДАН БОШЛАБ
ЯНГИ, РАНГЛИ КЕНГ
ФОРМАТЛИ 2 СЕРИЯЛИ
БАДИИЙ ФИЛЬМ
«ГЎЗАЛ МАЛИКАМ»
НАМОЙИШ ҚИЛИНАДИ

«УОРКЕР БРИЗЕРС» (АҚШ) киностудияси маҳсулоти.

Бу музикали фильм Бернард ШОУнинг «ПИГМАЛИОН» пьесаси асосида экранлаштирилган.

Бош ролни машҳур кино артисткаси ОДРИ ХЕНБЕРН ижро этган.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

Справка учун телефонлар: 44-66-18, 44-21-74.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ
КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
21 январда
ҚРИМ-ТАТАР
«ҲАЙТАРМА»
АНСАМБЛИНИНГ
КОНЦЕРТЛАРИ

Ансамблнинг бадиий раҳбари — Илёс БАХШИШ.

Бош балетмейстери — Аким ДЖЕМИЛОВ.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
23 ЯНВАРДА
УЛУҒ ДОҲИЙМИЗ ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИННИ ШАРАФЛАЙМИЗ
ШЕЪРИЯТ КЕЧАСИ
ҚАТНАШАДИЛАР

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, шоир ва драматург
ТУРОБ ТЎЛА

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, шоир ва драматург
ҲАМИД ҒУЛОМ

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими, шоир
АКМАЛ ПЎЛАТ

Ўзбекистон ССР Ленин комсомоли мукофотининг лауреати, шоир Эркин ВОҲИДОВ.

ХОРАЗМ «ЛАЗГИ» АНСАМБЛИ

Ансамблнинг бадиий раҳбари ва бош балетмейстери — Ўзбекистон ССР халқ артисти
ГАВҲАР РАҲИМОВА

Музика раҳбари — Ўзбекистон ССР халқ артисти
МУҲАММАДЖОН МИРЗАЕВ

СССР халқ артисти, Давлат мукофотининг лауреати
ТАМАРАХОНИМ

СССР халқ артисти, Давлат мукофотларининг лауреати
ГАЛИЯ ИЗМАЙЛОВА

Ўзбекистон ССР халқ артисти Муроджон АҲМЕДОВ, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар:
ТАВАККАЛ ҚОДИРОВ

Муҳаббат ШАМАЕВА, Раъно НИЗОМОВА, Вилоят ОҚИЛОВА, Равшаной ШАРИПОВА;

Солистлар: Алижон ҲАСАНОВ, Дадахон ҲАСАНОВ, Илёс МАЛЛАЕВ, Хайрулла ЛУТФИЛЛАЕВ, Шариф СУЛТОНОВ;

VI Жаҳон фестивалининг лауреати
ГУЛСАРА ЁҚУБОВА

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АНСАМБЛИ

Программани — ҒУЛОМ ТОЖИ-АЪЛОЕВ олиб боради.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида эрталаб соат 11 дан сотилади.

Радио

22 ЯНВАРЬ
ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.15 Тонгги концерт. 8.25 Фарғона ва Андижон область театрлари артистларининг концерти. 9.30 Енгил куйлар. 10.10 Б. Сметана. «Вишеград» симфоник поэмаси. 10.30 Ўзбекистон композиторларининг камер куйлари. 11.15 «Депутатлар ҳисоб бермоқда» деган эшиттириш (ўзбекча). 11.30 В. Мейен. «Ассалом, келажак» кантатаси. 13.30 Санъат усталарининг концерти. 15.15 «Саломатлик — туман бойлик» (ўзбекча). 15.20 Маданият радио университети (ўзбекча). 16.10 «Композитор Абдураҳим Муҳамедов» деган концерт-очерк. 16.50 «Правда» газетасининг обзори. 17.00 Симфоник куйлар.

18.00 «Беш йиллик меҳнат зарбдорлари» циклидан эшиттириш (ўзбекча). 18.10 А. Ҳалимов. Овоз ва оркестр учун поэма. 19.20 Татар куйлари. 20.00 «Ёшлик» радиостанциясининг программаси. 21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча). 21.10 Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.20 Кекса ижрочилар концерти. 22.40 В. И. Ленин ҳақида ҳикоялар (ўзбекча). 23.15 Мақом кечаси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Куйлардан-куйларга. 9.15 Реклама ва эълонлар.

19.00 С. Асқаров. «Ленин образи халқ талқинида» деган суҳбат (ўзбекча). 19.30 «Алангали йиллар музикаси». Музикали эшиттириш (русча). 20.00 Тожик халқ куйлари. 20.30 Ўзбекистон композиторларининг романслари. 21.00 «Биз —коммунистлармиз» радиокомпозицияси (ўзбекча). 21.40 Москва. Миллионлар ленинча университети.

Телевизор

21 ЯНВАРЬ
ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.55 Кўрсатувлар программаси.

18.00 Телевизион янгиликлар (рус тилида).

Ўзбек тилида: 18.10 «Қизил галстук». Тележурнал. 18.50 «Лениннома» программаси. 19.40 Телевизион янгиликлар. 19.55 Кўрсатувлар программаси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Кўрсатувлар программаси. 20.05 Янгиликлар. 20.15 Ҳужжатли фильм. 21.05 Ўқувчилар учун эшиттириш. 21.30 Ишчи синфи ҳақида ҳикоялар. 22.00 Рангли телевидение программаси. «Она». Бадиий фильм. 23.40 «Вақт» информацион программаси. 00.20 «Ленин». Ҳужжатли фильм. 01.00 Москва кўрсатувларининг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.55 Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: 18.00 «Иккинчи истеъдод». Концерт. 18.40 Илмий-оммабоп фильм. 19.10 «Ёшлик» редакцияси столи атрофида». 19.50 Кўрсатувлар программаси ва реклама.

Ўзбек тилида: 20.00 «Завод ва автомат». 20.20 «Музикани қандай тингламоқ керак?» 21.00 «Ленин ҳақида ҳикоялар». Бадиий фильм.

22 ЯНВАРЬ
ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.55 Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: 18.00 Телевизион янгиликлар. 18.15 «Лениннома» программаси. 18.55 «Звезда Востока» журнали саҳифаларида.

Ўзбек тилида: 19.30 Максим Каримов. «Ўн саккиз ёшлигим». «Ёш гвардия» театридан олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида телевизион янгиликлар. 21.45 Совет Ўзбекистони композиторлари. Ғафур Қодиров.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
МОСКВА КЎРСАТАДИ

13.00 Кўрсатувлар программаси. 13.05 Янгиликлар. 13.15 Мактабгача ёшдаги болалар ва кичик ёшдаги мактаб ўқувчилари учун эшиттириш. 13.45 Симфоник куйлардан концерт. 14.30 Миллионлар ленинча университети. 15.00 Янгиликлар. 15.05 Москва кундузги кўрсатувларининг охири.

20.00 Кўрсатувлар программаси. 20.05 Янгиликлар. 20.15 «Эрнст Буш куйлайди». Музикали композиция. 21.00 Янгиликлар. 21.05 Ўқувчилар учун. «Полк ўғлига боғлиқ». 21.30 Миллионлар ленинча университети. 22.00 «Вақт» информацион программаси. 22.30 Рангли телевидение программаси. Хоккей бўйича СССР биринчилиги. «Динамо» (Москва) — «ЦСКА». Танаффус вақтида янгиликлар. 00.15 Москва кўрсатувларининг охири.

Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министрлиги, Тошкент шаҳар 1-юқумли касалликлар шифохонаси ходимлари шу шифохона бош врачи М. Х. Ҳошимовга онаси
Уғилой БАДАЛОВАНИНГ
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

тошкент оқшоми 4 БЕТ. 21 ЯНВАРЬ, 1970 й.

«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар Дзержинский кўчаси 15-уй. Редакция телефонлари: Коммутатор — 33-02-49 дан 33-02-58 гача, редактор ўринбосарлари 33-29-33, 33-29-09, масъул секретарлар—33-27-22, партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари, 33-29-42, адабиёт, санъат ва маданият бўлимлари — 33-29-55, хатлар ва оммавий ишлар —33-29-70, фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари —33-27-57, саноат, транспорт ва қурилиш бўлимлари —33-27-03, ахборот бўлими —33-65-57, эълонлар бўлими —33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64579
НАШР 2707.
Р. 02172.